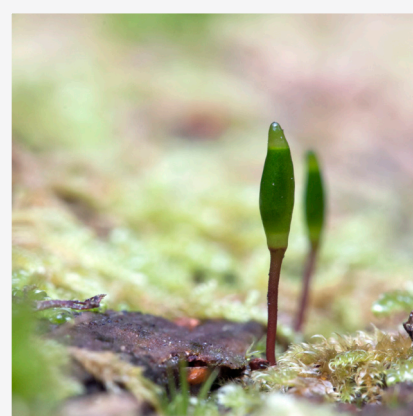

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Nya kärren

Omslagsfoto: Per Folkesson

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000- områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtyperns utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på

”kartverket skyddad natur”. I kartverket söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information (se bilaga för användarhandledning).

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. Det görs på Miljödataportalen.

För mer information om Natura 2000:

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/sodermanland eller telefon 010-22 340 00

Naturvårdsverkets hemsida: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Miljödataportalen: <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0220333 Nya kärren

Kommun: Vingåker

Områdets totala areal: 2,3 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden: Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2000-07-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7230 - Rikkärr

91D0 - Skogsbevuxen myr

1013 - Kalkkärrsgrynsnäcka, *Vertigo geyeri*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: Prioriterade bevarandevärden är framför allt den öppna myren som med sin kalkpåverkan klassas som ett rikkärr. Där har också arten kalkkärrsgrynsnäcka återfunnits. Även den skogsbevuxna myren är av prioriterat bevarandevärde.

Motivering: Rikkärr är en naturtyp som förekommer sparsamt i länet och flera av de arter som finns i området är ovanliga i länet, exempelvis sumpnycklar. Syftet med detta Natura 2000-område är att bevara rikkärret och gynna dess kalkgynnade flora.

Prioriterade åtgärder: Det mest prioriterade är att hålla de öppna delarna av området fria från igenväxning. Detta har skett genom lieslätter återkommande sedan år 2009.

Beskrivning av området

Nya kärren är ett medel-rikkärr beläget ca 7 km nordost om Vingåker i Vingåkers kommun. Området utgörs av öppna kärrytor med en skogsbevuxen myr i mitten och omgivningen består av kuperad tallskog. De öppna ytorna har en flora som indikerar kalkpåverkan med arter som tex. sumpnycklar, ängsnycklar, gräsull och hirsstarr. Det finns rikligt med vitag och vissa delar av det öppna kärret är täckt av snip. I bottenskiktet finns bl.a. korvskorpionmossa och purpurvitmossa.

Området har högsta värdeklass i länets våtmarksinventeringen, då det anses ha höga naturvärden för sina rariteter och ostördhet. Den i länet mycket sällsynta orkideén sumpnycklar har en av sina individrikaste förekomster på denna lokal. Enligt Sörmlandsfloran är Nya kärren en av totalt fem kända växtlokaler i Sörmland. Även den tämligen sällsynta orkideén ängsnycklar finns här.

På berggrundskartan från 1863 kan man se fläckar med kalksten i och runt området i en annars sedimentgnejsdominerad trakt. Jordarter i området är till största del organiska jordar i form av torv och endast sparsamt inslag av morän utmed kanterna. Troligen har kärret hävdats till en bit in på 1800-talet, rikkärr utnyttjades ofta som slättermarker för extra vinterfoder åt djuren och som betesmark. Igenväxningen i Nya kärren har gått långt och den skogsbevuxna myren breder ut sig på bekostnad av det öppna kärret. Endast en liten remsa av det tidigare öppna kärret finns kvar. Ett avvattande dike som rinner åt norr, finns nedströms kärret.

I direkt anslutning till områdets västra kant ligger Vingåkers avfallsupplag, vilken utvidgats kraftigt i utbredning på senare tid. Avfallsupplaget ligger i slutningen ovanför området, marken lutar åt ONO och delvis ner mot kärret. I samband med utvidgningen har vattentillförseln skurits av och vattnet samlas upp i lakvattendammar. Kontrollprogram finns med mätningar av yt och grundvatten i och i anslutning till avfallsupplaget. En viss påverkan har konstateras på vissa av grundvattenrören närmast upplaget.

Vad kan påverka negativt

- Igenväxning av de öppna rikkärrsyrtorna till följd av upphörd hävd.
- Tillkommande och existerande ingrepp i form av dikning och andra markavvattande åtgärder som kan påverka områdets hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt och ge konsekvenser på vegetation och torvbildning samt torvnedbrytning. Detta gäller även markavvattningsföretag och dämning i närliggande våtmarks- eller fastmarksmiljöer
- Påverkan från det intilliggande avfallsupplaget i form av hydrologiska störningar eller utläckage av miljöfarliga ämnen eller näringsämnen. (Kontrollprogram för mätningar av tippens urlakning till omgivningen finns)
- Skogliga åtgärder som avverkning eller förberedelser till avverkning, gallring, plockhuggning, dikning, plantering eller markberedning i eller i anslutning till området
- Avlägsnande av död ved eller torrträd på den skogsbevuxna myren då detta innebär en minskning av viktiga substrat för lavar, insekter och svampar
- Dikesrensning, markavvattning, vägbyggen och annat som kan förändra hydrologin och hydrokemin inom eller utanför området
- Körning med skogsbruksmaskiner eller andra fordon i området så att markytan skadas
- All form av exploatering, i eller omkring området, som t.ex. fortsatt utvidgning av avfallsanläggningen, vägdragningar, uppsättande av master m.m.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Skydd: Området omfattas inte av något skydd.

Skötsel: De öppna delarna av myren bör hävdas årligen för att hindra igenväxning och därmed minska den konkurrenssvaga florans utbredning. Från och med år 2009 har området lieslåtrats. Den skogsbevuxna myren lämnas till fri utveckling.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målbildikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målbildikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7230 - Rikkärr

Areal: 1,18 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Det öppna kärret är ca 200m långt och 20-90m brett och har formen av en långsmal halvcirkel. Kärret ligger inklämt mellan en bergssluttning på östra sidan och den trädbevuxna myren på västra sidan. Området är halvöppet och bottenkiktet består främst av vitmossor, en del sk brunmossor och är omväxlande gungfly till mer fastare mark. Den del av området som är öppnast och mest sankt är vid utvidgningen ovanför mitten, medan det mot spetsarna övergår till mer fastare mark med ökat trädinslag och trädtäckningen. Kärret är ett medelrikkärr med en flora som indikerar kalkpåverkan, med arter som tex. sumpnycklar, ängsnycklar, gräsull och hirsstarr. Exempel på andra arter är korallrot, jungfru marie nycklar, myggblomster, och kärrspira. Några mossarter är tex. purpurvitmossa och korvskorpionmossa.

Orkideén sumpnycklar som är mycket sällsynt i länet har en av sina individrikaste förekomster på denna lokal. Även den tämligen sällsynta orkideén ängsnycklar är funnen här. Båda dessa arter är gynnade av hävd i form av bete eller slåtter och missgynnas av igenväxning och ändrade hydrologiska förhållanden. Sedan år 1999 är 5st provytor utlagda i kärret, med syfte att följa vegetationsförändringar för uppföljning av de regionala miljömålen (RMÖ).

Igenväxningen i Nya kärren har gått långt och den skogsklädda myren breder ut sig på bekostnad av det öppna kärret. Det syns tydligt utmed västra kanten mot den trädbevuxna myren och ytterkanterna hur träden kryper utåt. Där en bård av yngre lövträd banar väg för tallar och granar att följa efter. Endast en liten remsa av det tidigare öppna kärret finns kvar. Ekonomiska kartan från 1950-talet visar att det öppna kärret hade en större utbredning än idag. Troligen har kärret hävdats till en bit in på 1800-talet, rikkärr utnyttjades ofta som slåttermarker för extra vinterfoder åt djuren men även som betesmark. Igenväxningen började så sakta efter att hävden upphörde och har långsamt pågått, med en ökad hastighet de senaste årtiondena som en trolig effekt av det avvattande diket i norr.

Bevarandemål

Rikkärr ska vara öppna, välhävdade samt fria från busksly, högvuxet älggräs, grenrör och annan igenväxningsvegetation. Naturtypen ska ha en kontinuerlig tillförsel av baskatjoner och hydrologin ska vara intakt, med naturliga torvprocesser. Rikkärr ska ha en naturlig näringsstatus och hysa en hög biologisk mångfald med en artrik och karakteristisk flora. Typiska arter som t.ex. slåtterblomma, ängsstarr och ängsnycklar ska vara vanligt förekommande. Arealen rikkärr ska vara minst 1,18 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

91D0 - Skogsbevuxen myr

Areal: 0,84 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Trädskiktet domineras av tall med inslag av både björk och al, är flerskiktat och tätt. Tallarna har en trädhöjd på 10-12 m, mestadelen är rätt ungt och det förekommer endast sparsamt med död ved. Buskskiktet är tätt med små granar, alar och tallar. Påtagligt är inslaget av gran. De vanliga risen blåbär, tranbär, odon och skvattram samt gräset grenrör förekommer rikligt i fältskiktet. Bottenskiktet utgörs av omväxlande tuvor med vitmossa och ytor av stående vatten. Den skogsbevuxna myren finns med som ett objekt i skogsvårdsstyrelsens sumpskogsinventering.

Bevarandemål

Skogsbevuxen myr ska ligga på fuktig - blöt torvmark med naturlig torvbildning. Hydrologin ska vara ostörd och näringsförhållandena näringsfattiga - intermediära. Vanliga trädslag ska vara glasbjörk, tall och gran. Den skogsbevuxna myren ska ha naturskogskaraktär, den ska vara olikåldrig och det ska finnas gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier. Främmande trädslag ska inte förekomma. Naturtypen ska ha en speciell biologisk mångfald av kärleväxter, mossor och fåglar. Typiska arter för naturtypen, som t.ex. kärrviol och stjärnstarr ska förekomma. Arealen skogsbevuxen myr ska vara minst 0,84 ha.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är ej gynnsamt. Även om arealen trädklädd myr ökar (på bekostnad av den öppna myren) så är trädbeståndet relativt ungt och det saknas också i stor utsträckning död ved.

1013 - Kalkkärrsgrynsnäcka, Vertigo geyeri

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Kalkkärrsgrynsnäcka lever framför allt i öppna rikkärr och extremrikkärr. Arten är fuktighetskrävande och hittas främst i mossrika och ständigt fuktiga partier, gärna där det finns tuvor av axag eller lågväxta starr. Förkärleken för tuviga områden är förmodligen kopplad till att snäckorna genom att förflytta sig i vertikalled snabbt och enkelt kan hitta ”rätt” fuktighet. Spridningsförmågan hos kalkkärrsgrynsnäcka kan antas vara starkt begränsad. Arten förekommer i regel mycket koncentrerat på de lokaler där den finns. Avståndet för normal spridning torde ligga i storleksordning några få meter. Att spridning sker även över ganska stora avstånd inses lätt när man studerar artens utbredningsområde. Långdistansspridning sker förmodligen främst via större däggdjur och fåglar.

Bevarandemål

Målet är att det ska finnas en livskraftig population av Kalkkärrsgrynsnäcka i området Nya kärren. Marken inom rikkärrsområdet ska vara fuktig och det ska finnas områden med tuvig struktur. Området bör vara öppet utan större inslag av träd av igenväxningskaraktär.

Negativ påverkan

Det främsta hotet mot en livskraftig population av Kalkkärrsgrynsnäcka är igenväxning av området.

Bevarandetillstånd

Okänt bevarandetillstånd.

Dokumentation

Inventeringar

Karlsson Bo. 1999. Rapport- totalinventering av kärlväxter i Nya kärren.
Skogsvårdsstyrelsen. Dnr D6-21-99.
Lernefalk Håkan. 1999. Inventering av naturvärden- område för planerade lakvattendammar. Vingåkers kommun.
Länsstyrelsen i Södermanlands län. Våtmarksinventeringen (VMI). 1993. Objnr 10g 0b 02.
Länsstyrelsen i Södermanlands län. Naturvårdsprogram. Nya kärren- rikkärr med kalkpåverkad flora, klass 3, objnr: 28-21.
Skogsvårdsstyrelsen. Sumpskogsinventeringen.

Referenser

Ekonomiskakartan. 1950-talet. Kartbladsnr 10G 0b.
Häradskartan. 1904. Oppunda härad, nordvestra delen.
MIFO- databasen. Utdrag om objekt Vik avfallsanläggning, ID nr F0428-0079.
MVA teknik. 1999. MKB- Framtida lakvattenhantering Viks avfallsanläggning. Vingåkers kommun.
SGU. Jordartskartan. 10G SO. Digital utgåva.
SGU. Berggrundskartan. 1863. Bladet Säfstaholm. (10G SO).

Exempel på arter i området

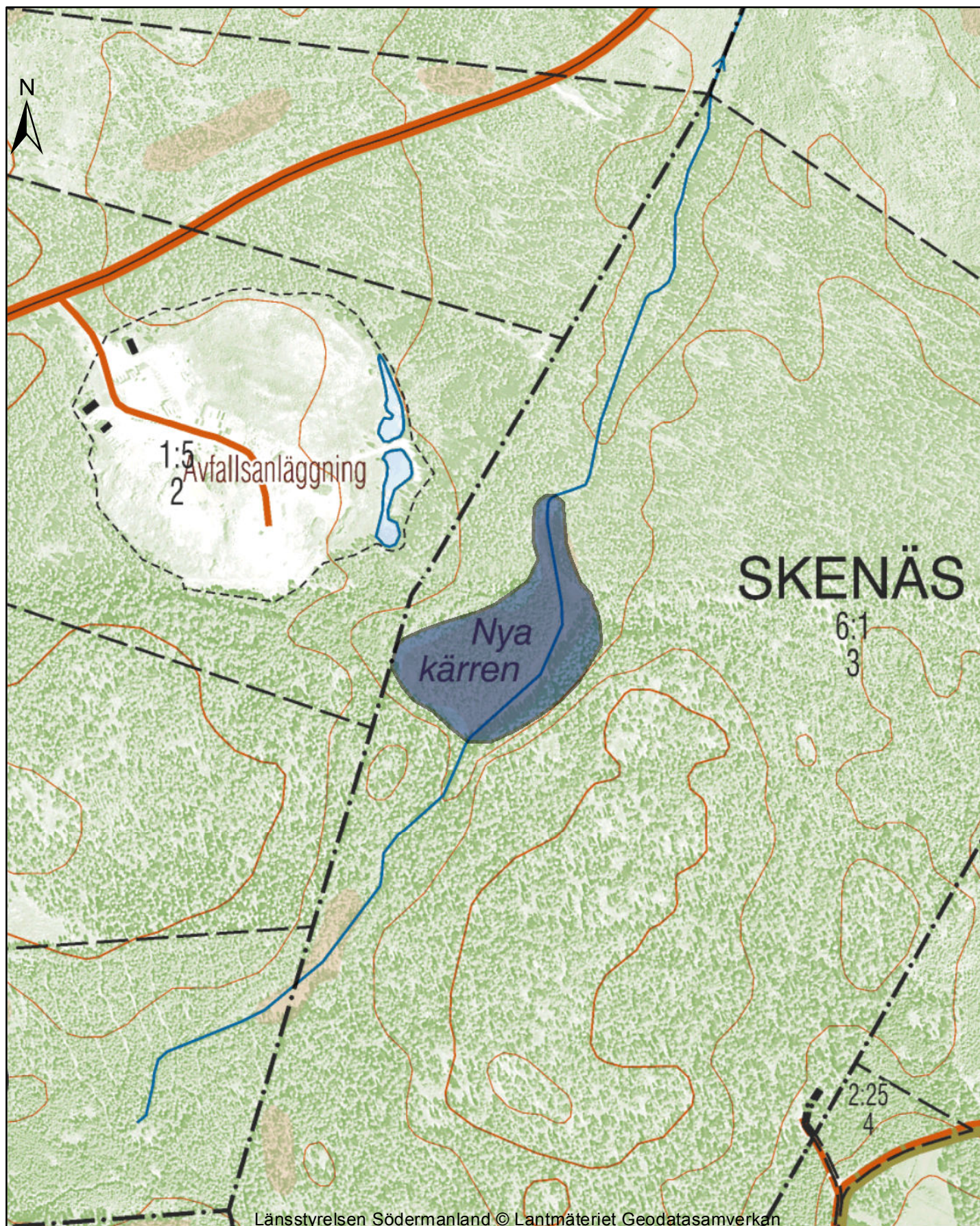
Kärlväxter:

Bindvide
Dvärgbläddra
Dvärgigelknopp
Dystarr
Flaskstarr
Frossört
Gräsull
Grönstarr
Hirsstarr
Hjortron
Jolster
Jungfru marie nycklar
Kabbeleka
Klotpyrola
Knagglestarr
Korallrot
Krypvide
Kråklöver
Kärrespira
Kärrsälting
Linnea
Myggblomster
Nålstarr
Olvon
Ormbär
Ormrot
Rankstarr
Revlumner
Rosling
Rundsilesår

Ryltåg
Rödsvingel
Snip
Stjärnstarr
Storsileshår
Sumpnycklar
Sumpstarr
Tagelsäv
Trådstarr
Tuvull
Strandlysing
Vitag
Ängsnycklar
Ängsull

Mossor:

Guldspärrmossa
Korvskorpionmossa
Purpurvitmossa
Skorpionmossa spp
Spärrmossa

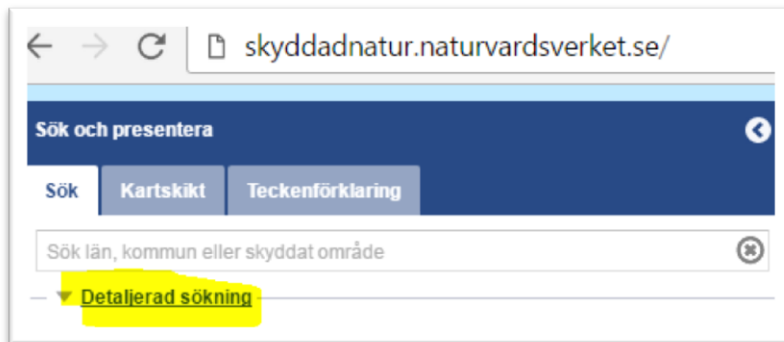

Karttjänst Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få en bild av var i respektive Natura 2000-område naturtyperna finns kan Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur användas.

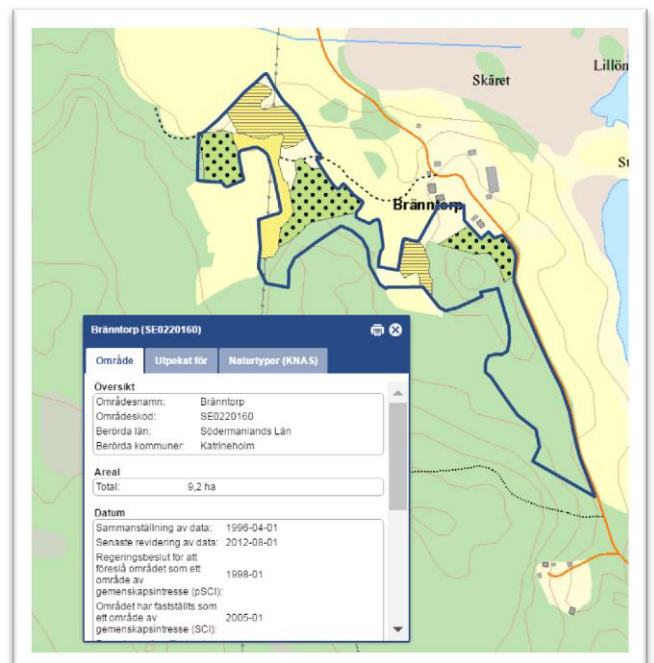
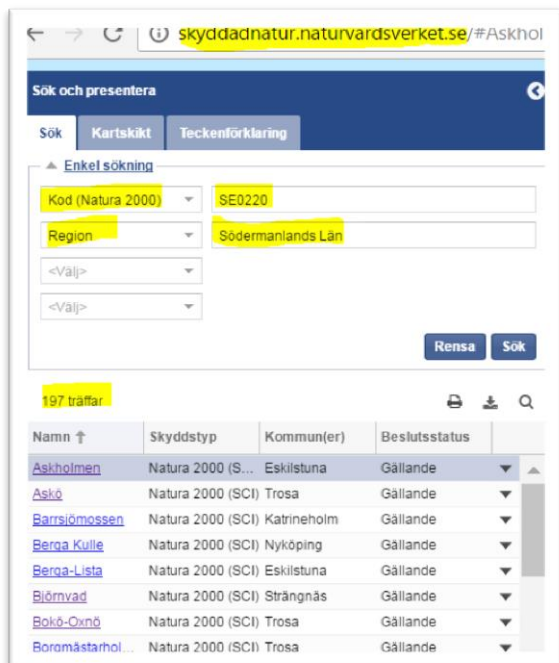
Välj "Detaljerad sökning"

Välj alternativ *Kod (Natura 2000)* skriv in SE0220

Välj *Region* och sök fram *Södermanlands län*

Sök, det ska bli 197 träffar. När man klickar på ett av namnen i listan kommer man dit i kartan.

För att se Naturtyper för områdena i kartan gå in på fliken "Kartskikt".

Avmarkera allt i *Naturvårdsregistret*. Det är endast *Naturtypskarteringar* > *Natura naturtypskartan (NNK)* > *Naturtyper (ytor)* som ska vara markerade. Klicka sedan i kartan på den naturtyp du vill veta mer om så kommer en informationsruta upp i fönstret.

